

Vergaderjaar 2022–2023

31 936

Luchtvaartbeleid

Nr. 995

BRIEF VAN DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 september 2022

Van 27 september tot en met 7 oktober 2022 zal in Montreal de 41ste Algemene Vergadering plaatsvinden van de Burgerluchtvaartorganisatie van de Verenigde Naties (ICAO Assembly). In deze brief wordt u geïnformeerd over de belangrijkste thema's van de ICAO Assembly en over de Nederlandse (en Europese) prioriteiten van deze bijeenkomst.

De agenda van de ICAO Assembly omvat een breed scala aan luchtvaart-onderwerpen op de volgende terreinen: economie, technisch, juridisch, administratief, milieu/klimaat, beveiliging- en veiligheid.

Tijdens de Assembly zal er aan verschillende gesprekstafels over deze onderwerpen gesproken worden. Om er voor te zorgen dat de delegatie die namens het Koninkrijk der Nederlanden deelneemt een eensluidende inzet heeft is er een instructie opgesteld. In bijlage 1 bij deze brief treft u deze instructie aan. De instructie is door de Rijksministerraad op 26 augustus jl. vastgesteld.

De 41ste ICAO Assembly is ook een afsluiting van drie jaar Council lidmaatschap¹ van het Koninkrijk der Nederlanden in de ICAO. Het duurt tenminste 18 jaar voordat Nederland via het Abis-groep² rotatiesysteem weer in aanmerking komt om een zetel te krijgen. De beurt is nu aan Oostenrijk om zich kandidaat te stellen voor een zetel voor de komende drie jaar ter vertegenwoordiging van de Abis-rotatiegroep waar Nederland ook deel van uit maakt.

¹ De «Council» is de «Governing Body» oftewel het dagelijkse bestuur van de ICAO. In het Nederlands spreken we over de «Raad».

² Onze partnerlanden zijn België, Ierland, Kroatië, Luxemburg, Oostenrijk, Portugal en Zwitserland. Oostenrijk voert dit jaar de regie over onze gezamenlijke diplomatieke lobby.

Nederland maakt eveneens bij de Assembly gebruik van de gelegenheid om in het kader van het MH17 dossier in internationaal verband aandacht te vragen voor vliegveiligheid en vliegen over conflictgebieden.

Toelichting op belangrijke thema's

1. De ICAO-procedure tegen de Russische Federatie (RF) vanwege de MH17

Dit onderwerp staat niet direct op de agenda van de Assembly, maar zal in de bilaterale gesprekken met delegaties worden aangekaart en toegelicht om op termijn voldoende steun te verkrijgen in de ICAO-Council. Het gaat om de geschillen-beslechttings-procedure waarin Rusland door Nederland en Australië aansprakelijk wordt gesteld voor de rol van dat land bij neerhalen van vlucht MH17 op 17 juli 2014. Het kabinet heeft steeds aangegeven geen enkele juridische optie uit te sluiten in het streven naar waarheidsvinding, gerechtigheid en rekenschap voor de 298 slachtoffers van het neerhalen van vlucht MH17.

De procedure bij de ICAO-Council wordt gevoerd op basis van artikel 84 van het Verdrag inzake de internationale burgerluchtvaart (het Verdrag van Chicago uit 1944). In dit verdrag is bepaald dat, in geval van onenigheid tussen twee of meer verdragspartijen, over de uitlegging of toepassing van het verdrag, de Council op verzoek van één van de bij het meningsverschil betrokken partijen een besluit neemt. Het Verdrag stelt onder meer dat staten zich dienen te onthouden van het gebruik van wapens tegen burgerluchtvaartuigen. De procedure heeft tot doel om de Russische Federatie over te halen terug te keren naar de onderhandelings-tafel en zijn aansprakelijkheid voor het veroorzaken van de vliegcrash te erkennen. De onderhandelingen vinden plaats onder toezicht van de ICAO Council.

Uw Kamer is op 14 maart 2022 per brief eerder geïnformeerd over deze procedure bij de ICAO-Council³.

2. Nederland is in 2023 gastland voor het Safer Skies Forum (Flying over Conflict Zones dossier)

Het neerhalen van Ukraine International Airlines vlucht PS752 op 8 januari 2020, waarbij veel Canadese inzittenden zijn omgekomen, toonde, vijf en een halfjaar na MH17, aan dat internationaal de risico's van het vliegen over en nabij conflictgebieden nog steeds de volle aandacht verdienen en dat verdere internationale initiatieven die deze risico's kunnen beheersen noodzakelijk zijn. Canada heeft Nederland benaderd voor nauwe samenwerking op ministeriële en ambtelijke niveaus vanwege de voortrekkersrol en de deskundigheid die Nederland in dit kader heeft opgebouwd als gevolg van MH17.

De samenwerking tussen Canada en Nederland heeft geleid tot actieve ondersteuning van Nederland aan Canada. Op het gebied van het «Safer Skies Initiative» trekt Nederland gezamenlijk op met Canada bij deelname aan een internationale strategie die voorziet in het beschermen van de burgerluchtvaart boven conflictgebieden door wereldwijd de betrokken risico's beter te beheersen. Het Safer Skies Forum (SSF) dat jaarlijks wordt georganiseerd in een gastland en dat uitsluitend gericht is op verbeteren van risicobeheer inzake overvliegen conflictgebieden wordt volgend jaar in Nederland georganiseerd. Zo blijft Nederland zich in de nasleep van MH17 sterk inzetten voor het verbeteren van vliegveiligheid.

³ Kamerstuk 33 997, nr. 172.

3. De duurzaamheidsagenda met twee klimaatonderhandelingen: LTAG en CORSIA

De twee belangrijke klimaatonderwerpen waarover tijdens deze Algemene Vergadering onderhandeld wordt zijn de vaststelling van een lange termijn CO₂-reductiedoel voor de internationale burgerluchtvaart (*Long-Term Aspirational Goal* oftewel LTAG) en de resultaten van de eerste periodieke evaluatie van het mondiale CO₂-reductie en -compensatiesysteem CORSIA.

In het licht van de LTAG vond in juli van dit jaar een «ICAO high level» bijeenkomst met meer dan honderd landen plaats. De algemene uitkomst daarvan was steun voor een LTAG van netto-nul CO₂-emissies in 2050. De ICAO Council heeft eind augustus deze lijn omarmd en voorgesteld aan de Assembly. In samenhang daarmee heeft de Council een compromis gesloten met betrekking tot het ambitieniveau van CORSIA.

De inzet van het kabinet, samen met Europese partners, is een gebalanceerd en ambitieus compromis op beide klimaatdossiers met als resultaat zoveel mogelijk mondiale CO₂-reductie op de korte en lange termijn.

Resultaten ICAO Assembly

De ICAO Assembly biedt een goede mogelijkheid om ook juist met landen in gesprek te gaan die (nog) niet geheel dezelfde ambities delen op deze thema's als het Koninkrijk der Nederlanden. Uiteraard zal ik de Kamer na afloop van de bijeenkomst over het resultaat informeren.

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat,
M.G.J. Harbers